

Stanovisko Výboru regionů – Přidaná hodnota makroregionálních strategií

(2014/C 114/04)

I. POLITICKÁ DOPORUČENÍ

VÝBOR REGIONŮ

1. vítá zprávu Komise ze dne 27. června 2013 a její hodnocení provedené na základě obou existujících makroregionálních strategií (pro Podunají a pro region Baltského moře). Výbor rovněž vítá návrhy Komise na ujasnění základů koncepce makroregionálních strategií, jakož i její doporučení pro návazná opatření s přihlédnutím k pokračujícímu vývoji existujících makroregionálních strategií a akčního plánu pro oblast Atlantského oceánu, k připravované strategii pro jadransko-jónský region, makroregionální strategii pro Alpy a dalším případným budoucím strategiím;
2. oceňuje závěry Rady ze dne 22. října 2013 týkající se otázky přidané hodnoty makroregionálních strategií, v nichž je vyzdvihováno významné úsilí vyvinuté v existujících makroregionech a v nichž se doporučuje Komisi a členským státům, aby v případě, že to bude vhodné, přijaly osvědčené postupy makroregionálního pojetí také v oblastech spolupráce v menším měřítku a nižší intenzitě;
3. souhlasí s Komisí, že strategická makroregionální pojetí mají podobné aspirace jako pojetí zaměřená na mořské oblasti, neboť jsou ve skutečnosti založena na stejné myšlence, sledují stejné cíle, uplatňují stejné spektrum opatření v dotčených oblastech a spadají do stejného evropského politického rámce. Oba dva typy strategií umožňují víceodvětvovou spolupráci a víceúrovňovou správu. VR Komisi žádá, aby objasnila, jak by se daly vzájemně přebírat zkušenosti při budoucím provádění obou přístupů;
4. vítá načasování zprávy Komise v souvislosti s novým programovým obdobím 2014–2020 a připomíná, že VR již ve svém stanovisku Strategie pro oblast Severního moře a Lamanšského průlivu (CdR 99/2010 fin) požadoval vydání zelené knihy, v níž by Komise důkladněji prozkoumala a určila úlohu a funkci makroregionů;
5. znovu opakuje, že podporuje rozvoj a provádění makroregionálních strategií a zdůrazňuje politický a strategický význam činnosti doposud vykonané v rámci strategie EU pro region Baltského moře (EUSBSR) a strategie EU pro Podunají (EUSDR) při podpoře spolupráce v těchto makroregionech, a to jak v rámci EU, tak i se zeměmi mimo ni. Tyto strategie udávají směr tím, že uplatňují nové přístupy ke spolupráci a podporují evropskou integraci;
6. poznamenává, že k základním zásadám fungování makroregionální strategie patří součinnost vytvořená díky spolupráci při hledání řešení problémů doléhajících na jednu zeměpisnou oblast nebo možností rozvoje potenciálu dané oblasti. Zásadním aspektem je rovněž zlepšení koordinace dostupných zdrojů a posílení spolupráce mezi stávajícími institucemi, zejména pokud jde o úlohu místních a regionálních orgánů, aniž by se vytvářela dodatečná úroveň správy;
7. zdůrazňuje přidanou hodnotu EU při přípravě a provádění makroregionálních strategií a poukazuje na důležitost toho, aby Evropská komise zůstala klíčovým strategickým koordinačním subjektem ve spolupráci mezi členskými státy na přípravě a provádění makroregionálních strategií;
8. bere na vědomí důležitý návrh Komise, aby záležitosti související s makroregionálními strategiemi byly pravidelně projednávány příslušnými radami pro daná odvětví. Klíčová role Evropské Komise a Evropského parlamentu spočívá v přijetí a podpoře strategií;
9. vyzývá Evropskou komisi a členské státy, aby podpořily rozvoj inovativních systémů správy a zapojily regiony, obce a evropské struktury jako ESÚS a další nástroje územní spolupráce, například pracovní společenství, do skutečného postupu spolurozhodování, především při přípravě a provádění makroregionálních strategií. Výbor regionů zdůrazňuje, že přidanou hodnotu ESÚS a dalších nástrojů územní spolupráce lze dále zvýšit jejich zapojením do makroregionálních strategií;

10. domnívá se, že je důležité zintenzivnit spolupráci mezi místními a regionálními orgány, rozšířit ji na další oblasti politiky Unie a umožnit jí meziodvětvové působení. Makroregionální strategie by měly sloužit jako nástroj spolupráce mezi místní a regionální úrovní, členskými státy a EU k podpoře těchto cílů;

Účinné uplatňování přístupu makroregionálních strategií – výsledky zprávy

11. bere na vědomí hlavní zjištění zprávy Komise o strategické činnosti doposud uskutečněné v makroregionech. Díky ní se zlepšilo zaměření dostupných zdrojů na dosažení společných cílů, podpořil meziodvětvový přístup, kupříkladu k environmentálním otázkám a ke zlepšení konkurenceschopnosti regionů, a posílila spolupráce mezi zúčastněnými zeměmi a jednotlivými vnitrostátními subjekty;

12. na základě zprávy konstatuje, že přístup makroregionálních strategií přinesl jednoznačnou přidanou hodnotu, co se týče podpory sociální, hospodářské a regionální soudržnosti v Evropě;

13. poukazuje na to, že stávající makroregionální strategie zdůrazňují – komplexně a z různých úhlů – priority vyžadující užší spolupráci. Revidovaná strategie pro oblast Baltského moře má celkem 17 prioritních oblastí a 5 horizontálních opatření, zatímco strategie pro Podunají má 11 prioritních oblastí. Témata zahrnují potřebu spolupráce v oblasti dopravy, životního prostředí, podnikání a hospodářství, dovedností, kultury a dobrých životních podmínek. Akční plán strategie pro region Baltského moře obsahuje přes 100 stěžejních iniciativ, strategie pro Podunají zase obsahuje více než 400 projektů spolupráce, přičemž 150 z nich již probíhá;

14. poznamenává, že je důležité dokázat přehodnotit priority makroregionální strategie v průběhu jejího provádění, dojde-li k podstatné změně okolností, nebo ospravedlňují-li to získané zkušenosti. Tím se při provádění zajistí účelné využívání zdrojů;

15. konstatuje, že je důležité soustředit makroregionální strategie na jasně definované realistické cíle s makroregionálními aspekty. Ty by měly sloužit jako základ průběžného monitorování a vyhodnocování při zapojení všech příslušných zainteresovaných stran;

16. zdůrazňuje, že pro vytváření skutečné přidané hodnoty makroregionálních strategií mají zásadní význam praktické projekty spolupráce. V průběhu praktického provádění by mělo být věnováno více pozornosti možnostem, jak vytvářet nové a inovační projektové činnosti, jež důsledně naplňují strategické cíle makroregionálních strategií. V současné době se spolupráce na projektech řídí spíše pravidly pro finanční nástroje, kde je velmi málo prostoru pro inovace. Tento přístup není nejlepší cestou, jak provádění makroregionálních strategií podpořit. Do budoucna zde bude zapotřebí flexibilita v rámci jednotlivých finančních nástrojů i mezi nimi, jakož i prostor ke zlepšení koordinace různých finančních nástrojů. Mělo by se také vynaložit větší úsilí na zjednodušení pravidel používání těchto nástrojů. V této souvislosti vyzdvihuje zvláštní význam programu INTERREG B, v jehož rámci mají být v období 2014–2020 realizovány projekty spolupráce v makroregionech;

17. zdůrazňuje, že do budoucna by se měl uplatňovat strategičtější přístup k činnosti na projektech koordinovaný se strategií Evropa 2020, hlavními směry programů EU pro období 2014–2020 a vnitrostátními a regionálními strategiemi a programy. V projektových činnostech podporujících provádění makroregionálních strategií je zapotřebí umožnit spolupráci mezi odvětvími a prioritními oblastmi a dostatečnou flexibilitu a reaktivitu pro využívání nových příležitostí a plnění nových úkolů;

18. zdůrazňuje, že je třeba podporovat nové formy spolupráce a nové projektové iniciativy a jako příklad uvádí význam počátečního kapitálu pro rozvoj nových partnerství. V prvním kole žádostí o financování z nástroje EUSBSR pro počáteční kapitál byly přiděleny finanční prostředky celkem 14 přípravným projektům pro rozvoj projektů spolupráce podporujících provádění této strategie. Byla také úspěšně podpořena podobná přípravná projektová činnost v rámci strategie pro Podunají;

19. vybízí členské státy, které jsou součástí makroregionální strategie, a rovněž Evropskou komisi, aby při plánování víceletého finančního rámce EU 2014–2020 společně zvážily, jakým způsobem nejlépe podpořit šíření mezinárodní projektové činnosti jako součást národních a regionálních programů. Členské státy by měly pod vedením Evropské komise jasně prokázat vazbu mezi různými programy financování EU a prováděním makroregionálních strategií, a tam, kde to je možné, určit vnitrostátní finanční nástroje, které by k tomuto účelu mohly být využívány;

20. zdůrazňuje nesmírný význam spolupráce mezi koordinátory prioritních oblastí a horizontálních opatření jak v EUSBSR, tak v EUSDR, a spolupráce na regionální a místní úrovni při přípravě sady projektů, které pomáhají plnit cíle makroregionálních strategií. Těmto subjektům by také měly být zajištěny vhodné podmínky pro jejich činnost. Žádá Evropskou komisi a příslušné subjekty, aby prozkoumaly všechny možnosti, jak by se dala jednoduše a spolehlivě zajistit finanční podpora koordinátorů prioritních oblastí a vedoucích horizontálních opatření;

21. konstatuje, že ačkoli Komise ujasnila řídicí struktury pro EUSBSR i EUSDR a podrobně uvedla úkoly a povinnosti jednotlivých subjektů (národních kontaktních míst, koordinátorů prioritních oblastí, vedoucích horizontálních opatření a vedoucích stěžejních projektů), zůstává podle Komise uskutečněného průzkumu řízení nadále problematické. Výbor regionů vyzývá Komisi a členské státy, aby zvážily možnosti optimalizace stávajících řídicích struktur. Úloha místní a regionální úrovně by měla být dále posílena;

22. zdůrazňuje význam informování o cílech makroregionálních strategií a probíhající spolupráci co nejširšímu spektru subjektů s cílem zlepšit informovanost o evropské spolupráci a podpořit rozsáhlou angažovanost v provádění strategií. Výbor se domnívá, že jak na makroregionální, tak i na vnitrostátní úrovni by měly být vypracovány pokyny na podporu komunikace a činnosti subjektů. Měly by se více využívat možnosti nabízené platformami pro digitální informace v oblasti sdílení zkušeností a osvědčených postupů zjištěných během projektů;

Vedení

23. konstatuje, že má-li se podařit realizovat strategii ve všech zúčastněných zemích, musejí političtí představitelé prokázat jasné odhodlání a ujmout se vedení. Je třeba zajistit angažovanost na úrovni členských států, jež by poskytla co možná nejlepší podporu místnímu a regionálnímu úsilí při provádění této strategie;

24. vítá samostatný přezkum posílení vedení ve stávajících strategiích, který má být proveden ve spolupráci s výročním fórem každé ze strategií v roce 2014;

Víceúrovňová správa jako zásadní aspekt provádění

25. poukazuje na dřívější stanoviska k přezkumu strategie pro region Baltského moře (2012), ke strategii pro Podunají (2011), k územní spolupráci ve Středomoří prostřednictvím jadransko-jónského makroregionu (2011) a ke strategii pro oblast Severního moře a Lamanšského průlivu (2010), v nichž Výbor kladl velký důraz na význam víceúrovňové správy při jejich provádění. Pro splnění cílů strategie a pro její úspěch je rozhodující důsledné a dlouhodobé zapojení všech zainteresovaných subjektů;

26. považuje za pozoruhodný návrh Komise zvážit zapojení veřejných a dalších institucionálních fór EU do řízení těchto strategií a doporučuje prozkoumat, jakým způsobem by bylo možné využít zejména organizace. Různé organizace a platformy spolupráce mohou fungovat ještě efektivněji jako nástroje pro zapojení subjektů do provádění makroregionálních strategií. Výbor je připraven spolupracovat s různými fóry odborníků;

27. poznamenává, že třetina dotázaných v průzkumu uskutečněném Komisí v rámci hodnocení uvedla, že zásada víceúrovňové správy nebyla v politických pokynech na úrovni členského státu či projektu nebo v rozhodnutích o realizaci projektů plně dodržena. Výbor se domnívá, že především při provádění strategie by měl být kladen větší důraz na posílení zásad víceúrovňové správy. To bude zejména od členských států zapojených do strategie vyžadovat opatření přijatá ve spolupráci s Komisí;

28. navrhuje, aby se zlepšily možnosti zapojení nejen místních a regionálních subjektů, ale i subjektů občanské společnosti do provádění makroregionálních strategií, a to v souladu se zásadami partnerství a transparentnosti. Na všech úrovních správy provádění makroregionálních strategií by se měly zavést pravidelné konzultace s místními orgány a představiteli občanské společnosti;

Nové strategie

29. navrhuje, aby kladné zkušenosti se stávajícími strategiemi pro region Baltského moře a pro Podunají byly zohledněny v přípravě strategie pro jadransko-jónský region a v tomto kontextu zejména doporučuje intenzivnější spolupráci mezi jednotlivými makroregionálními strategiemi;

30. poukazuje na své stanovisko Strategie pro oblast Severního moře a Lamanšského průlivu (CdR 99/2010 fin), které bylo jednomyslně přijato a v němž vzhledem ke značným výzvám v této oblasti důrazně požaduje vypracování makroregionální strategie pro oblast Severního moře a Lamanšského průlivu a vyjadřuje politování nad tím, že Komise doposud nepředložila avizované sdělení o provádění integrované námořní politiky v přímořské oblasti Severního moře v širším smyslu;

31. podobně by uvítal posouzení účinnosti „strategií pro přímořské oblasti“ a její porovnání se zkušenostmi z existujících makroregionálních strategií, ještě než budou připraveny další strategie pro přímořské oblasti;

32. znovu opakuje názory vyjádřené v předchozích stanoviskách VR k problematice dosažení skutečné angažovanosti různých subjektů v provádění makroregionálních strategií: je k tomu zapotřebí transparentní rozhodování, důsledné sdělení informací a vypracování společných provozních postupů na všech úrovních;

33. vyzývá Evropskou komisi a Radu, aby podpořily rozvoj budoucích makroregionálních strategií a souvisejících akčních plánů v úzké spolupráci se všemi příslušnými zainteresovanými subjekty. Přitom by měly být rovněž zohledněny inovativní systémy správy, které místním a regionálním orgánům zajistí skutečnou roli spolurozhodovatelů v přípravě a provádění těchto strategií;

34. zdůrazňuje, že makroregionální strategie by měly být i nadále zaměřeny na regionální výzvy, jež jednotlivé členské státy nedokáží ve svém regionu řešit nebo jen se značnými potížemi, či jsou natolik specifické pro daný makroregion, že vyžadují specifické zacházení v rámci širšího rámce politiky EU. Makroregionální strategie by proto měly nejen řešit společné regionální zájmy, ale měly by zároveň být konkrétně přizpůsobenými strategiemi reakce odrážejícími specifické regionální výzvy. Efektivní dopravní spoje v rámci makroregionu jsou jedním ze základních předpokladů pro spolupráci a Výbor je přesvědčen, že by se k tomuto aspektu mělo při přípravě nových strategií přihlížet. Dalším aspektem zásadního významu pro budoucnost mnoha evropských územních celků je demografická výzva, s níž jsou spojeny specifické problémy odpovídající makroregionálním geografickým oblastem;

35. souhlasí s Komisí, že je třeba hledat vhodné metody k posílení spolupráce a regionální integrace v případech, kde je makroregionální strategie jediným řešením, a nadále podporovat již existující způsoby spolupráce, které se ukázaly být účelnými a účinnými;

36. vyzývá členské státy, aby rozvoj nových makroregionálních strategií posuzovaly z hlediska sdílených problémů a příležitostí existujících v dané zeměpisné oblasti s ohledem na zásady sociální, hospodářské a územní soudržnosti, a tedy se zvláštní pozorností věnovanou venkovským oblastem, oblastem postiženým průmyslovou transformací a regionům vykazujícím závažná a trvalá přírodní či demografická znevýhodnění, jako jsou například nejsevernější regiony s nízkou hustotou obyvatelstva a ostrovní, přeshraniční a horské regiony. Místní a regionální úroveň by měla být zapojena do diskuse v počáteční fázi při stanovování cílů strategie, jako tomu bylo kupříkladu při přípravě strategie pro region Baltského moře. Nelze také zapomínat na to, že je nutné zapojit do tohoto procesu občanskou společnost. Potřeby a potenciál daného regionu viděny z místního a regionálního pohledu a z pohledu občanské společnosti, spolu se stávajícími sítěmi místní spolupráce, poskytují pevný základ pro rámec a provádění strategie;

Státy mimo EU a provádění makroregionálních strategií

37. konstatuje, že Rada zohlednila názory vyjádřené Výborem ve stanovisku k přezkumu strategie EU pro region Baltského moře (CdR1272/2012 fin), když doporučuje pokračovat v činnosti ve snaze co nejlépe při provádění strategie pro region Baltského moře využít Severní dimenzi a její partnerství. Strategie EU pro Podunají má zásadní význam pro posílení spolupráce mezi 14 zeměmi, mezi nimiž jsou jak členské státy EU, tak i třetí země;

38. zdůrazňuje, že makroregionální strategie by měly posílit pozici EU a příslušného makroregionu a jejich vzájemnou interakci i kontakty s regiony mimo EU. Jedná se sice o strategie EU, ale mnohé z jejich cílů nebude možné splnit bez spolupráce s partnery ze třetích zemí a bez shody na prioritách. Spolupráce s regiony mimo EU je pro fungování EUSBSR i EUSDR rozhodující, a to nejen v zájmu zlepšení hospodářské konkurenceschopnosti a soudržnosti makroregionu, ale také pro rozvoj externích vazeb EU. Z téhož pohledu může zapojení třetích zemí – se svými důsledky jak na úrovni politiky sousedství, tak na úrovni politiky rozšíření – být od počátku klíčovým prvkem úspěšnosti budoucích makroregionálních strategií;

Závěry

39. zdůrazňuje, že doposud realizovaná činnost v oblasti strategií nedovoluje vyvozovat žádné dalekosáhlé závěry, co se týče dopadu tohoto přístupu na plnění horizontálních a integrovaných cílů EU;

40. poukazuje na to, že nové finanční období EU od roku 2014 nabízí nadějně vyhlídky na efektivnější a produktivnější fungování strategií. Výbor vybízí k cílené spolupráci mezi jednotlivými členskými státy a orgány financování, a to jak na úrovni EU, tak i v rámci vnitrostátních rozvojových opatření;

41. doporučuje, aby Komise pokračovala v soustavném monitorování provádění makroregionálních strategií i strategií pro přímořské oblasti a posuzování jejich přidané hodnoty pro Evropu jako celek, nikoli pouze z hlediska jednotlivých makroregionálních strategií.

V Bruselu dne 28. listopadu 2013.

*předseda
Výboru regionů*

Ramón Luis VALCÁRCEL SISO
